

Läsning och empati går hand i hand i Haru

Skolnätverket Haru stärker läsning, känslospråk och samverkan i finlandssvenska skolor. Genom inspirerande material och tydliga värdegrundsteman får lärare verktyg för att arbeta med emotionella och kommunikativa färdigheter i skolvardagen.

Haru är ett koordinerande skolnätverk som stödjer finlandssvenska grundskolor i deras arbete med känslolärande och färdigheter att samverka. Målgruppen är klasserna 1–6. Genom att samla aktörer med liknande mål och värderingar blir Haru en plattform där pedagogiskt material, goda modeller och idéer delas. Allt handlar om hur man bygger en positiv och trygg verksamhetskultur med samsyn kring uppdraget och gemensam värdegrund.

Haru administreras av Svenska folkskolans vänner, som tillsammans med Moomin Characters finansierar skolnätverket. Nätverket, som lanserades i mars 2022, samarbetar i dag också med ett tiotal ideella organisationer.

Namnet Haru syftar på ön Klovharun utanför Pellinge i Borgå skärgård, där **Tove Jansson** och **Tuulikki Pietilä** bodde under somrarna.

Harus materialbank består av ett mångsidigt material som ger skolorna möjligheter att jobba med läsning och socioemotionella färdigheter under hela läsåret. Materialet är kategoriserat enligt moduler utgående från Harus värde-

grund. Till varje modul finns det bland annat material till flaggdagar och läsning. De bygger på aktiverande, språkstimulerande och kreativa arbetssätt.

Det handlar inte om tillfälliga kampanjer, utan om att förändra hela verksamhetskulturen i skolan. Till hjälp finns Harus årsklocka, en struktur där värdeord och teman är inplacerade över året för att ge kontinuitet.

– Meningen med materialbanken är att den ska stödja skolorna i deras arbete med emotionella och kommunikativa färdigheter, säger Harus koordinatör **Annette Jansson**.

Språk som verktyg för empati

Enligt Annette Jansson är det läsning och språk som ligger till grund för hela Harus verksamhetsidé:

– Utgångspunkten är att människan behöver ett språk. Utan ett språk kan vi inte uttrycka tankar och känslor eller sätta oss in i andra människors upplevelser. Det är också därför läsningen är ett så viktigt verktyg, för läsning ger möjligheter att resa i tid och rum och möta andra verk-

Foto Annette Jansson

Foto Annette Jansson

ligheter än ens egen, säger hon.

Annette Jansson påpekar att läsning samtidigt utvecklar den språkliga uttrycksförmågan – och ett utvecklat språk stärker elevens möjlighet att bli den bästa versionen av sig själv,

Haru satsar på högläsning av vald litteratur, som uppmuntrar till dialog i klassrummet. Tove Janssons berättelser lämpar sig bra för just det här ändamålet för hon har ett rikt och nyanserat språk och hennes människosyn avspeglas i Muminvärldens empatiska förhållningssätt. Muminhu-

sets dörr är alltid öppen och kommer det en till gäst till middagen tar man bara fram en till stol. Det visar på en öppenhet och ett inkluderande sätt att leva – viktiga värderingar som omfattas av Haru och som vår värld behöver mer än någonsin.

– Genom läsningen kan vi närma oss också svåra teman, men på ett sätt som känns tryggt för eleverna, säger Jansson.

	HARMONI	LIKVÄRDIGHET	HUMANITET	VIDSYNTHET
aug-sept	okt-nov	dec-jan	feb-mar	apr-maj
• grundläggande värderingar • kompisfärdigheter • bemötande • delaktighet • gemenskap	• trygghet • fred • tolerans • samarbete • antimobbning • självtillit	• solidaritet • gemensamt ansvar • god vilja • altruism • jämlikhet Haru solidaritet	• vänskap • goda relationer • empati • respekt • omsorg Snälla februari	• mångfald • öppenhet • nyfikenhet • samsyn Maj med Mumin
HÖGLÄSNING: böcker årskursvis + uppgifter				
VECKANS ÖVNING: socioemotionella färdigheter, känslöfärdigheter och styrkor				
ÅRSKLOCKA: material till flaggdagar				
DIALOG – SAMARBETE – GLÄDJE				

Från ord till handling: positiv pedagogik i praktiken

Positiv pedagogik är ett verktyg i Haru. Det är fråga om ett förhållningssätt och en uppsättning metoder som innebär att man uppmärksammar positiva handlingar och användning av styrkor.

– Vi blomstrar när människor omkring oss ser det goda i oss, så vi behöver ha tilltro till varandras och elevernas förmågor och uppmuntra varandra, säger Jansson.

Det kan man göra med styrkespråk, som innebär att man noterar när någon använder sina styrkor och uttrycker det i form av uppmuntrande feedback: "Jag märkte att du visade medkänsla när du tröstade din kompis som var ledsen." Språket blir ett verktyg för att förstärka och uppmuntra det man vill se mer av.

– Det här måste man träna aktivt varje dag. Det handlar om tilltal i klassrummet och bemötande under hela skoldagen. Och det hjälper att bygga positiva relationer och självkänsla, säger Jansson.

Delakultur och samarbete

Skolorna i Haru uppmuntras att dela material och goda modeller. Hösten 2024 byggde lärarna i Vårberga skola i Borgå utgående från Harus material en helhet med språkstärkande verkstäder. Den delas nu till övriga Haruskolor.

Arbetet byggde på teman som berättande, muntlig framställning, drama och läsning, med fokus på lekfullhet och samarbete. Varje lärare valde ett tema utgående från sina styrkor och höll sedan en tematisk verkstad för alla årskurser, vilket var inspirerande för både elever och lärare.

Ett annat exempel är Harus läs- och skrivutmaning, som piloterades i Borgå under vårterminen 2025. Alla ettor i staden deltog i projektet som började med att klasserna valde en snäll-

hetsutmaning som till exempel att ge komplimanger till varandra. Därefter läste de den gemensamma berättelsen "Den bortglömda

boken" och skrev vidare tillsammans på en egen berättelse, vilket resulterade i den nya texten "Det magiska halsbandet".

– Projektet gjorde gott för gemenskapen, säger **Fanny Mickos**, från Vårberga skola, som koordinerat arbetet.

Utöver arbetet med eleverna har projektet inspirerat till skolöverskridande samarbete och gemensam fortbildning. I Borgå har lärare från olika skolor mötts för att skapa gemensamma arbetssätt och dela erfarenheter.

– Jag har haft möjlighet att träffa alla lärare i Borgå och hålla verkstäder kring språkstärkande arbete med Haruteman. Det är jättefint att se hur hela kommunen satsar på läsning och välmående, berättar Jansson.

Systematiskt arbete ger effekter

Intresset för Haru har stadigt ökat och skolorna i nätverket blir allt fler. Sedan starten har nätverket också tagit flera steg framåt mot ett mer systematiskt arbetssätt. Många skolor har Haru på agendan på lärarmöten och Haruteam som inspirerar och påminner kollegiet om vad som är på gång. Haru fortsätter också utvecklas utgående från skolornas behov och önskemål.

– Många skolor har tagit till sig Harus affischer som är lätta att hänga upp i skolan. De är en påminnelse om att se det goda och tala styrkespråk. Haru vill uppmuntra till en positiv verksamhetskultur, bygga tillit, relationer och en positiv gemenskap, säger Jansson.

Hon betonar att systematiskt arbete, kontinuitet och samsyn kring uppdrag och värderingar är helt avgörande för att skolorna ska lyckas.